

Een flinke hoekstoot voor integraal werken

'Integraal werken' hoort bij de tien geboden van het sociaal domein. We moeten samenwerken en maatwerk bieden. Maar in de Almeerse praktijk bleek dat geen enkel effect te hebben.

Marije van Dodeweerd

is procesmanager bij Divosa en belicht in *Sprank* recente onderzoeken in het sociaal domein.

In al die jaren dat ik nu bij Divosa werk, is er één ding altijd hetzelfde gebleven. Er waren immer bevlogen sprekers en gedegen onderzoekers die mij voorhielden dat er meer integraal gewerkt moet worden. Het was de heilige graal, of nee, een heilig gebod: gij zult ontkokeren, samenwerken in ketens en de cliënt/klant/inwoner/kwetsbare burger centraal stellen opdat u M-A-A-T-W-E-R-K kunt bieden.

Maar dat is dus niet zo? Ik ben nog een beetje in shock, want ik kreeg inderdaad een onderzoek onder ogen waaruit blijkt dat dat integraal werken geen enkel effect heeft. Oké, het was één onderzoek van één pilot in één gemeente. Maar al met al vond ik het toch een flinke hoekstoot voor integraal werken. Het voelde alsof ik weer zes was en mijn broer mij vertelde dat Sinterklaas niet bestond.

Wat was dat voor onderzoek? In Almere deden ze een pilot waarbij medewerkers van werk en inkomen wekelijks aansloten bij het casuïstiekoverleg van twee wijkteams. Daarbij konden ze ook zelf casussen inbrengen. Het doel was betere ondersteuning van mensen

in de bijstand voor wie werken meestal nog een brug te ver is, maar die wel baat kunnen hebben bij re-integratie of sociale activering. Voor de ingewijden: het ging om bijstandsgerechtigden op trede twee en drie van de Participatieladder. Kent u die nog, de Participatieladder? Die is ook al van zijn voetstuk gevallen. Ik weet nog dat ik in het vorige decennium in een begeleidingsgroepje zat en ...

Je dwaalt af! Oh, ja, sorry. Ik ben een beetje van slag. Maar goed, in twee wijkteams gingen ze dus in Almere een vol jaar en nog een paar extra maanden een pilot draaien. En dat werd ook nog leuk aangejaagd door een projectleider. Bovendien was het een 'lerende pilot' en kregen de deelnemende professionals tijd en ruimte voor trainingen en intervisie. Nou, echt helemaal volgens het boekje dus. Dat is wel aan Almere besteed. Ik weet nog dat ik ooit in de visitatiecommissie van de Werkpleinen zat en dat we in de rapportage van Almere ook in onze bevindingen schreven, dat ze een echte pioniersg...

Hallo, we hadden het over integraal werken in wijkteams! Oh, ja, excuus. Nou, ik kan er kort over zijn. Na afloop van de pilot maakte een onderzoeksbureau een gedegen cijferanalyse en toen bleek dus dat de pilot geen enkel effect heeft gehad. Ik herhaal: Geen! Enkel! Effect!

En de maatschappelijke baten dan? Die zijn meegenomen in het onderzoek en leiden tot een net zo treurig resultaat: elke geïnvesteerde euro leverde 4 cent aan baten op. Tel je de maatschappelijke baten ook mee, dan steeg de opbrengst per geïnvesteerde euro naar 14 cent. Dat is nog dus nog steeds flink in de min. En dat heeft er vooral mee te maken dat deze pilot een paar ton kostte, terwijl er aan de bankkant bijna niets tegenover stond, op een kleine gezondheidswinst voor een aantal inwoners na. (En natuurlijk een wijze les voor de gemeente.)

1 euro aan investeringen leverde 14 cent op aan maatschappelijke baten.

BEELD: ISTOCK

Hoezo geen enkel effect? Nou, de mensen die ondersteund werden in de pilot, zijn niet vaker uitgestroomd en gebruikten geen andere voorzieningen op het gebied van Jeugdwet en Wmo dan mensen die de reguliere dienstverlening hebben gekregen in de rest van de wijk en de stad. Ze vroegen die ook niet op een ander tijdstip aan en de uitnutting van voorzieningen ontliet elkaar ook al niet veel. Er was gewoon geen enkel significant verschil. En ze hebben deze mensen in de data tussen de negen maanden en anderhalf jaar kunnen volgen. De medewerkers hadden overigens wél het idee dat ze mensen die het hard nodig hadden sneller aan een uitkering hadden kunnen helpen, maar met data was dat ook al niet aan te tonen. Mogelijk omdat ze bij werk en inkomen ook net met een nieuwe werkwijze waren begonnen, waarbij ze meer ruimte hadden voor maatwerk.

Hoe valt deze uitkomst te verklaren? Daar zegt het onderzoek dus weinig over. Tussen de regels door lees je wel dat het aantal klanten en trajecten onder beheer van het wijkteam in de afgelopen jaren toenam, er veel verloop was onder de medewerkers en dat meerdere mensen constateerden dat de capaciteit van het wijkteam ontoereikend was. Dit citaat over de wijkteams vind ik tekenend: 'Op een gegeven moment dacht ik: wat werken hier toch weinig mensen, en hoe kan het dat ze ook allemaal in deeltijd werken? Ze werken óf in deeltijd, óf ze moeten een gedeelte van hun tijd gebruiken voor hun moederorganisatie.'

Das wel een dingetje, toch? En ook geen nieuw geluid trouwens. Ik weet nog dat ik toen ik net bij Divosa werkte, we... [De auteur vervolgt nostalgisch gewauwel en verlaat het toneel]. ❖

Verder lezen?

Lazrak, F. (2019) 'Samenwerken voor burgers': MKBA naar de Almeerse integrale aanpak door Wijkteams en Werk & Inkomen van kwetsbare inwoners', AEPB Onderzoek en Advies.